

obrt; v to enketo naj se pokličejo tudi zastopniki udeleženi železnic in člani državnoželezniškega sveta.“

Zbornica vzame to naznanilo z velikim zadovoljstvom na znanje.

XIII. Gospod zbornični svetnik Fr. Hren poroča, kaj so storili trgovci z lesom na Dunaji zaradi znižanja vožnih tarifov za les.

Dne 1. februarja t. l. bila je deputacija pri gospodu trgovinskem ravnatelju c. kr. privil. južno-železniške družbe, Packenyji, da mu razloži, kako se škoduje lesni obrtniji v Kranjski, Koroški in Štajerski s tem, da se je za gališki les za kilometer nastavil tarif 9 kr., za kranjski les pa 33 kr.

Dne 3. februarja t. l. bila je deputacija pri gosp. baronu Czediku, predsedniku državno-železniškega sveta in dne 4. februarja pa pri nj. ekscelenci gosp. trgovinskemu ministru baronu Pinotu. Zadnji je deputaciji dejal, naj mu predloži svoje težnje pismeno, in sicer naj se predložijo te potom trgovinskih in obrtnih zbornic.

Stavila se je dalje prošnja, naj bi se tarifi ne nastavliali brez sporazumljenja z državnoželezniškim svetom.

Gosp. zbornični predsednik izreče zahvalo gospodu zborničnemu svetniku Hrenu za poročilo in omenja, da se je zbornica že večkrat potezala in se bode še za znižane tarife.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

36.

Vetrovi ob sredozemnem morju.

Poznamo burjo, o kateri pregovor veli, da se v Senju rodeva, na Reki da živi, in v Trstu da umira. Španjci velé svoji burji „gallego“, in Francozi „maïstral“. Lionskega zaliva maïstral pa je dolgo belil glave mnogim učenjakom, predno so ustanovili, kje mu je početek, in kateri mu je vzrok. On je leden, ker prehaja ali Pireneje ali Alpe, ki so polne snega; tudi je silovit, ker se spušča z višin.

Kar je na jadranskem morju jug, ali kakor ga še nazivajo naši primorci „širok“, to je v lionskem zalivu „foehn“, a na Španjskem „solano“. Prihajata s pustinje saharske. Kakor širok pri nas, a vzlasti na Siciliji, tako prinašata tudi onadva seboj ono vrsto zlovolje, mlohavosti, iztrošenosti in slabosti v životu, katero naš narod po primorju imenuje „zaparino“. Foehn prispevši na Alpe, raztopi več snega in ledu v enem dnevu, kot solnce v petnajstih. On pribuči največ na noč, in naskoči silovit visoke gore, ter meče, prevrača z onih pustih višin led, kamenje in drevje; odkriva hiše in razmetava na daleč okrog strehe. Glasoviti Michelet v neki povesti foehn pozdravlja tako-le: „Podzemeljsko življenje alpskega bitja, njih led, njih noč, ki je trajala do šest mesecev, vse to zgine brzo, kedar foehn potegne. Življenje, plodnost, ki je dremalo na vrhovih Alp, sedaj je slobodno. Njegove rose in megle odevajo doline s prirodnimi sagi zelenega žameta. Srečen, ki more čutiti in čuti prve zvokove in šum vodá, ki začnó žuboreti v nebrojnih studencih.“

Pustinja saharska, v kateri ni vode, ako izvzamemo oaze ali zelenice, ki so žive slike otokov na sinjem morju, in katera sestoji iz samega peska in fine sipe, ona je najglavnejši izvir premenom vetrov na sredozemnem morju in na obalah afrikanskih.

Harmatan vznemiruje obale Gvineji, Senegalu in Senegambiji. On piha največ meseca decembra, januarja in februarja. Sila njegova ni velika, in piha navadno

po šest dni. Seboj prinaša goste megle prahu, ki potemnujejo solnce. S tem prahom vse zapraší, travo, perje in kožo črncem. Vse razruši tako, da se kar lomi, kar trga. Oči zabolé, koža na obrazu in na rokah začne pokati. Zato si ondotni stanovniki roke in obraz mažejo z lojem, da se obvarujejo takih neprijetnosti.

Chamsin se imenuje nek zeló neugoden vroč veter v Egiptu. Piha vsakega leta redoma od konca aprila do konca junija.

Semoun (samum) vlada po saharski pustinji; on je strah in trepet potnikom, ki se predrznejo spustiti na dolgo pot preko onih samotnih ravnin, kjer ni ugledati perja, kjer ni slišati tice, kjer vlada grozna tišina, katero samoun kedaj pa kedaj vznemiruje. Na dnu obzorja pojavi se na jeden pot tajnovita črna pika, ki raste bolj in bolj. To je semoun, ki se približuje. Po onem oceanu peska, ki se brezkončno širi, in kate-rega še ni pregledalo nobeno človeško oko, in težko da ga bode, nastajajo holmi fine sipe, ki se kot valovi premikajo ter zasipajo vse, kar dosega. Z vrhov teh holmov se trgajo oblaki fine sipe, in besné naprej z orkansko silo, tako da potnika preje udušé, predno ga oni osodepolni valovi zagrnejo. Na tisočine potnikov je uže konec vzvelo, na stotine jih trpí še vsakega leta. Zapisano je, da je nek pot poginilo 50.000 vojnîkov, ktere je poslal Kambiz, da osvoje in požgó Zevsov tempelj.

Ta prevroči veter razširja peščeno pustinjo saharsko proti atlantskemu oceanu in nilski dolini, zasipa veletok Senegal, suší razne reke na južnem pobočju atlantskih gorá, zmanjšuje zelenice, kakor je uže zasul v sirski pustinji prerodovitno zelenico z mestom Palmiro.

Arabski pisatelji so bili vedno polni predsodkov gledé pustinje saharske, ter so ali nevedoma, samo da odvrčajo tujce, opisovali z groznimi besedami vse ono, kar se tiče te pustinje. Harmatan so opisovali kot besnečo roko božjo v svojem izvîru, kot strupen dih vseh peklenščakov. No, res je pa tudi to, da harmatan ozdravi korenito mrzlične bolnike, da krepí one, ki so oslabeledi zbog presilnega puščanja krvi, in da zapodi pošastne vročnice.

Ocean zakriva s peno v tajnovita nepristopna svoja njedra nesrečne žrtve svojega besnila; a pustinja jih ostavlja potnikom na ogled. Njeni okrajci so posejani s kostmi nesrečnikov, ki se belijo na dolgo ob potu, in opozarjajo potnika, naj se čuva, ker ga vsak hip more smrt zajeti.

Valovi morski izmetavajo svoje žrtve na površje, kakor da se rogajo človeštvu, ki hoče, da nad njimi gospodari; tudi pustinja odkriva trupla nesrečnikov in jih meče na dan, naj bele kosti kažejo njeno moč nad človekom, ki hoče, da odkriva njene skrivnosti.

V svojih pojavih se priroda rada ogrinja z nekako tajnovitostjo, samo da človeka draži in mami, ali vendar ne skriva osodnih svojih moči, a ljudstvo gleda zavzeto ta orodja uničevanja, in niti ne pomisli ne na to strašno neizmernost. Več potov je sebičnost, ki človeka tira v te nevarnosti, več potov pa velikodušnost, ki ga upropastuje.

Da bi se mogla pregledati srca vseh velikanov, da bi se ta srca mogla preiskati do najtanje žilice — mili Bog — koliko bi ljudi z visokega padlo nizko, in koliko bi njih z nizkosti se vzdignilo na visoko. Koliko mladenških in odvažnih sil so zakopale ledene tmîne severnega pola, koliko mladih in bujnih src je nehalo býti pod peskovitimi navali besneče saharske pustinje! Enim in drugim zašlo je solnce, ko je življenju njihovemu še le zarudela zora, in velikodušna podjetja so ostala zakopana. Nikdo ne bode njih spomina vzdignil iz groba pozabljivosti.

Ali tako je. Ljudstvo, ki napreduje, mora polagati žrtve na žrtvenik prirode.

Naši dopisi.

Od sv. Vida nad Cirknico 14. avg. (*Obrtnijske in šolske stvari. Zapravljivost ali prostovoljni davek.*) Ker zunaj tukajšnje okolice ni posebno znano, kako se lesene žlice izdelujejo, naj se mi blagovoli o tej menj važni obrtniji nekoliko omeniti. Da gre to delo hitro izpod rok, morajo biti pri njem štirje delavci, ki imajo vsak svoje posebno opravilo. Najprej se za to namenjen surov bukov ali javorov les po dolgosti žlic razžaga, potem se trklički po potrebi debelosti razkoljejo, da se zamorejo žlice izrezovati, in prvi delavec te razklane koščeke lesa z malo sekirico (žličarico) površno toliko obdela (obteše), da je uže žlici podobno. Drugi delavec jih z dolgim močnim nožem (obrezovnikom) s pritiskom palca na vrhu razun jamice uže precej na gladko obreže. Tretji delavec ima kriv strug, s katerim žlico dolbe. Četrta ima strgavnik ali gladež, to je majhen, kratek, širok nožiček, s katerim žlice še popolnoma ostrže in ogladi, kar uže tudi bolj odrasli otroci storiti zamorejo. Potem se morajo še dobro posušiti, da črne ali plesnjive ne postanejo, ker take prekupci škartirajo. Štirji delavci naredijo od tri do štiri sto žlic na dan, a vendar je le majhen zaslužek, ker se 1000 bukovih žlic komaj za 3 gold. 30 kr. proda; kdor mora pa še les za to kupovati, se ve, je pa še toliko manj zaslužka. V zimskem času, ko ni ravno družega posebnega dela, vendar le eni precej pri tem zaslužijo, ker so izurjeni delavci; pri nekateri hiši jih pa celó po 30.000 do 40.000 zraven družih opravil čez leto naredijo. Javorove žlice so pa zaradi dražjega lesa in lepšega dela precej dražje, ter 12 žlic po 10 kr. prodajajo. Prodajo se večidel vse v Trst in od tam po širocem svetu naprej. V sosedni robski fari, posebno v Krvavih pečeh, izdelujejo škafe, deže, čebre, pinje, putrehe in banke, kar pa tudi najhitreje po trije ali štirje skupno izdelujejo, kjer je taka družina pri hiši. Sicer, se ve, jih pa tudi vsak posamič ali po dva izdelujeta. Ta posoda je tukaj s prvih rok tudi zeló po ceni, a vendar samo v zgoraj imenovani vasi, ki okoli 30 hiš šteje, zraven kmetijstva več ko 2000 gold. za njo dobijo. Poleg družega je uže dobra pomoč. — Tukajšnje šolsko leto se je 31. julija sklenilo. Ob 7. uri je bila sv. maša s zahvaljeno pesmijo, katere se je tudi precej odraslih ljudi vdeležilo. Po sv. maši je bila od obeh šolskih oddelkov kake dve uri skupna preskušnja, potem so se spravljene pisanke, risanke in šolska naznanila razdelila; pridni, in kateri so redno šolo obiskovali, so se pohvalili in iz zlatih bukev brali, a drugi so se k večji pridnosti in rednejšemu obiskovanju v prihodnjem šolskem letu opomnili. Za tem so se nekatere lepše pesmi zapele in s cesarsko himno se je leto zaključilo. Da bi bili pa zamogli nekatere pridne šolarje, kakor kje drugod obdariti, pa tukaj nismo tako srečni, ker nimamo takih šolskih prijateljev in dobrotnikov, pa saj ni nikjer pisano, da bi se vse moralo za plačilo storiti. Za vsakdanjo šolo je bilo to šolsko leto tukaj 234 za šolo ugodnih otrok, ponavljavnih pa 63, ki so se razun predpisanih predmetov se vé da tudi v kmetijstvu, posebno v sadjereji, podučevali. Od teh je vsakdanjo šolo obiskovalo 174, in ponavljavno 57, toraj skupaj 231 šolskih otrok. Pri takem velikem številu bilo bi proti kje drugod, ki je morda komaj polovico toliko otrok, pač potrebno, da bi se tudi dvorazrednica ustanovila, in toliko bolj še, ker je sedanja precej premajhna soba, da morajo v veliki tesnobi sedeti in ne-

kateri celó okoli klopi postaviti. — 8. avgusta je bilo 30 dečkov in deklic z venci na glavi pri prvem sv. obhajilu. Gospod župnik so ta dan posebno lep, primeren in ginljiv govor starišem za krščansko izrejo in nagnjenost do šole napravili, in otrokom vzlasti ubogljivost do starišev, njih sprednikov in veselje do šole priporočevali. Stariše so tudi opominjali, da naj pač nikoli o šoli zaničljivo ne govoré, in svojim predpostavljenim vselej spoštovanje skazujejo in priporočajo, ter da naj, kar je mogoče, pri podučevanju otrok pomagajo in učitelje podpirajo; a pri nasprotovanju bi le veliko pri izreji škodovali in zavirali, kar se žalibog, vzlasti po hribih, zeló godí. Kar eden zida, drugi podirajo. — Sploh se povsod več ali manj zaradi navadnih davkov, šolskih in občinskih stroškov ljudje pritožujejo, da dandanes ne morejo shajati. Večinoma je to popolnoma resnično; vendar pa pri marsikaterem prostovoljni davki zgoraj imenovane še daleč presegajo. Ako se namreč eden ali drugi preveč pijančevanju vdá, ter večkrat v letu po dva ali tri dni skup v krčmi sedi, in poleg preobilne pijače še v igri na kvarte po 10 do 20 ali še več goldinarjev zgubi, se skozi celo leto precej nabere veliko časa zgubi in gospodarstvo zanemarja. Kedar je treba plačati, pride tožba in za njo rubež, katerega je zopet ustaviti treba. Vse to se morda po 4 do 6krat ponavlja, ter se vselej zopet kolikor toliko zapije. Tožbenih stroškov se pa pri tacihi neumnih okolščinah tudi dostikrat še enkrat toliko nabere, kakor je bilo pravega dolga. Konec vsega je, da kedar poslednji obrok preteče, mora vendar-le liska ali sivec iz hleva po nizki ceni. Ako je gozd pri hiši, mora pa ta trpeti. Marsikdo pride po takem zanikrnem in zapravljenem gospodarstvu celó ob vse posestvo, potem pa drugim toži: „Ti imaš; tebi je lahko!“ Naj vsak po svojem stanu živi in marljivo dela ter po pameti svoje imetje vživa, bo pa z božjo pomočjo, ako ga kaka posebna nesreča ne zadene, uže shajal.

Fr. Klinar.

Dobrova 11. avg. (*Vabilo k obhajanju 25letnice naše.*) Večina gospodov jubilarov je za to, da se naša 25letnica tukaj na Dobrovi obhaja. Ker imajo pa nekateri dotičnih gospodov še do konca t. m. šolo, obhajala bode se 25letnica naša tukaj na Dobrovi 2. septembra t. l. Dne 1. septembra popoldne pričakoval bode podpisani gospode jubilate pri tržaškem in dunajskem poštnem vlaku na kolodvoru južne železnice v Ljubljani. Od tam podali bodemo se potem in corpore preko Rožnika na Dobrovo, ob kateri priliki ogledali bodemo uzorac c. kr. osrednjo državno drevesnico.

Dne 2. septembra bodemo imeli tukaj na Dobrovi zjutraj ob 9. uri sv. mašo z zahvaljeno pesmijo; po maši pa „male bilje“ za mir in pokoj duš naših umrlih gospodov sobratov.

Primerno kosilo preskrbelo bode se za vse vdeležence tukaj v gostilni pri „Mežnarji“. Popoldne bode pa izlet na prijazno Šujco k Dolinarji, kjer si bodemo se z božjo pomočjo prav pošteno zabavali.

Razun gospodov jubilarov vabijo se prav vljudno tudi vsi oni gospodje, kateri bili so leta 1861. naši šolski, kakor: gospodje France Papler, Josip Volkov, France Vajselj, Anton Stres, Ivan Benko in drugi; prav zeló nas bode veselilo, ako nas bodo tudi še kateri drugi naši starejši in mlajši gospodje sobratje pri tem počastiti hoteli.

Prosim pa ob enem vse tiste gospode, kateri se bodo naše 25letnice udeležili, da mi to izvolijo kolikor mogoče kmalu po dopisnicah naznaniti, da mi bode mogoče, drugo potrebno o pravem času preskrbeti. Vsem skupaj presrečni pozdrav! Na svidenje!

M. Rant.